

تحلیل اقتصادی هزینه های پرورش و سود آوری ماهی قزل آلا ی رنگین کمان در مقیاس های مختلف مزارع پرورشی در ایران

حسن صالحی

موسسه تحقیقات شیلات ایران

پست الکترونیکی مسئول مقاله: hsalehi_ir@yahoo.com

پرورش ماهی قزل آلا ی رنگین کمان در ایران حدود ۴۵ سال پیش در شمال غربی تهران شروع و اولین بچه ماهی از دانمارک وارد شد. پرورش در اکثر نقاط کشور گسترش و تولید مزارع به سرعت افزایش یافت به طوری که میزان تولید از ۵۵۰ تن در سال ۱۳۶۹ به ۱۳۳۲ تن در سال ۱۳۷۴ و در سال ۱۳۸۴ به بیشترین میزان ۳۴۰۰۰ تن رسید. در سالهای اخیر همه استان ها بخصوص استان های حاشیه رشته کوه های البرز و زاگرس در دستور پرورش قرار دارند و موفقیت بزرگی در پرورش قزل آلا در کشور مشاهده می شود. هرچند ممکن است ظرفیت های توسعه روشت باشد لیکن تقاضای بازار و سودآوری پرورش دهنده ممکن است با مشکلاتی رو به رو باشد. اکثر قزل آلا ی تولیدی به صورت تازه عرضه می گردد هر چند نمونه هایی از فرآورده های آن نیز در بازار دیده می شود. برای پرورش دهنده آگاهی از هزینه های تولید روند تغییر آن بسیار حیاتی می باشد. خصوصیات مزارع قزل آلا در ایران کاملاً متفاوت می باشد و از مزارع کوچک ۳ تنی تا مزارع بیش از ۱۵۰ تنی در سیستم های مختلف پرورشی در ایران وجود دارد. این تحقیق به منظور مطالعه تولید، هزینه ها و سودآوری مزارع برای روشن نمودن هزینه های تولید و تغییرات آن در استانها و در مقیاسهای مختلف در سال ۱۳۸۴ انجام شد. بدین منظور در سال ۱۳۸۴، ۶۰ مزرعه از ده استان اصلی تولید کننده قزل آلا بصورت تصادفی انتخاب و مطالعه شد. نتایج نشان داد ساختار هزینه در مزارع مختلف، متفاوت می باشد. هزینه غذا با بیشترین پراکنش ۵۱ درصد و هزینه بچه ماهی و نیروی انسانی نیز هر کدام ۱۱ درصد هزینه کل پرورش قزل آلا در ایران را دارند. بطور متوسط هزینه کل برای پرورش هر کیلو گرم قزل آلا در سال ۱۳۸۴، ۱۷۸۰۰ ریال می باشد. که از ۱۵۳۷۰ ریال در استان خراسان تا حداکثر ۲۰۶۹۵ ریال در استان مازندران را در بر می گیرد. آنالیز تحلیل حساسیت نشان می دهد هزینه غذا بسیار حساس می باشد و کاهش ۲۰ درصدی هزینه غذا، هزینه کل را بیش از ۱۰ درصد کاهش می دهد. بطور کلی سودآوری مزارع با مقیاس بزرگ شرایط بهتری دارند و سود واحد تولید (کیلوگرم) نیز در آنها بیشتر می باشد.

کلمات کلیدی: اقتصادی، قزل آلا، مزرعه، هزینه پرورش، ایران